

वृषसारसंग्रहः

[अष्टादशमो ऽध्यायः]

[स्वर्गोपागतानां चिह्नानि]

देव्युवाच ।

भुक्त्वा तु भोगान्सुचिरं यथेष्टं

पुण्यक्षयान्मर्त्यमुपागतानाम् ।

चिह्नानि तेषां कथयस्व मे ऽद्य

यथाक्रमं कर्मफलं विशेषात् ॥१८:१॥

[दानाष्टकम्]

महेश्वर उवाच ।

सदान्नदाता कृपणार्तिदीनां

स वर्षकोट्यायुतमीशलोके ।

भुक्त्वा च भोगान्सममप्सरोभिः

प्रक्षीणपुण्यः पुनरेति मर्त्यम् ॥१८:२॥

जायन्ति दिव्येषु कुलेषु पुंसः

सखीसमृद्धे बहुभृत्यपूर्णे ।

गौरश्वरत्नादिधनाकुलेषु

रूपोज्ज्वलः कान्तिसमायुतश्च ॥१८:३॥

वस्त्रं सुसत्कृत्य द्विजस्य दानात्

1 C₀₂ broke off in chapter 14 and resumes below at 18.28b. The gap in E that started at 17.39 continues.

✧

1a तु C₉₄C₄₅K₄₁^(paper); om. K₈₂, च M **1b** °क्षयान्म° C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); °क्षया म° M **1c** चिह्नानि C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); किञ्चिह्न M **1d** विशेषात् C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); विशेषः M **2** महेश्वर C₉₄C₄₅; भगवान् K₈₂MK₄₁^(paper) **2a** °दीनां C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); °दीना M **2b** °युतमीशलोके C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); °युतमीनशलोके C₉₄^{ac}, °युतस्वर्गलोके M **2c** °न्सममप्सरोभिः C₉₄C₄₅K₈₂; °न्सहरप्सरोभिः M, °न्सरोभिः K₄₁^(paper) **2d** °पुण्यः पुनरेति मर्त्यम् C₉₄C₄₅K₄₁^(paper); °पुण्यः पुनरेति मर्त्ये K₈₂, °पुण्य पुनः मर्त्यलोके M **3a** C₉₄K₈₂; --- C₄₅, जायन्ति ते दिव्यकुलेषु पुन्साम् M, जायन्ति ते दिव्ये कुलेषु पुंसः K₄₁^(paper) (unmetr.) **3c** गौर° C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); गौरव° C₉₄^{ac}, गोर° C₄₅M • °रत्नादि° K₈₂M; °रत्नादि° C₉₄K₄₁^(paper), °रत्नाति° C₄₅ **3d** रूपोज्ज्वलः em.; रूपोज्ज्वल° C₉₄C₄₅K₈₂, रूपोज्ज्वलः M, रूपर्ज्वल° K₄₁^(paper) • °समायुतश्च C₉₄^{pc}K₈₂; °समायुतञ्च C₉₄^{ac}C₄₅M **4a** वस्त्रं सुसत्कृत्य C₉₄C₄₅; वस्त्रं सुसत्कृत्य K₈₂, सुवस्त्र सत्कृत्य M, वस्त्रं सुसत्कृत्य K₄₁^(paper)

स्वर्गेषु मोदन्ति स वर्षकोट्यः ।
 पुनश्च ते मर्त्यमुपागताश्च
 चिह्नं महच्छ्रीपदमाप्नुवन्ति ॥१८:४॥

कूपप्रपापुष्करिणीप्रदाता
 स लोकमाप्नोति जलेश्वरस्य ।
 ततः स तस्माच्च्युतिमाप्य लोकात्
 सुखी सुतृप्तेषु कुलेषु जायेत् ॥१८:५॥

रत्निप्रमाणादपि हेमदानात्
 सुरेन्द्रलोकं समवाप्नुवन्ति ।
 तस्माच्च्युतो मर्त्यमुपागतानां
 चिह्नं समृद्धिर्धनधान्यलक्ष्म्याः ॥१८:६॥

अदूष्य भूमीवरविप्रदानात्
 स लोकमाप्नोति सुरेश्वरस्य ।
 भुक्त्वा तु भोगान्च्युत मर्त्यलोके
 चिह्नं लभेद्वै विषयाधिपत्वम् ॥१८:७॥

द्विजस्य सत्कृत्य तिलप्रदाता
 स लोकमाप्नोति च केशवस्य ।
 भ्रष्टस्ततो मर्त्यमुपागतस्तु

4b °कोट्यः C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); °कोट्या M 4c C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); पुनश्च्युता मर्त्यमुपा-
 गतानां M 4d चिह्नं म° C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); चिह्नम् C₉₄, चिह्नं न° M 5a कूप°
 C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); कूपं M • °पुष्करिणी° K₈₂K₄₁^(paper); °पुष्करणी° C₉₄, °पुष्करिणी°
 C₄₅, °पुष्करिणी° M 5b जलेश्वरस्य C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); जलेःस्वरस्य M 5c C₉₄
 K₄₁^(paper); ततः स तस्माच्च्युतिमाप्य लोकात् C₄₅, ततः स तस्माच्च्युतिमाप्य लोके K₈₂,
 तस्मात्स लोकाश्च्युत मर्त्यलोके M 5d °तृप्तेषु C₉₄MK₄₁^(paper); °तृ--- C₄₅, °तृप्तेषु K₈₂ •
 कुलेषु जायेत् C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); च जायते सः M 6a रत्नि° C₉₄K₈₂; रति° C₄₅, रति°
 M, रत्न° K₄₁^(paper) • °प्रमाणा° C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); °प्रमाना° M • °दानात् C₉₄C₄₅K₈₂
 K₄₁^(paper); °दाता M 6b समवाप्नुवन्ति C₉₄K₈₂K₄₁^(paper); समवाप्नुवन्ति C₄₅, समवाप्नुवन्ति
 M 6c तस्माच्च्युतो C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); तस्माच्च्युते M 6d चिह्नं C₄₅K₈₂MK₄₁^(paper); चिह्नं
 C₉₄ • °लक्ष्म्याः K₈₂; लक्ष्याः C₉₄M, लक्ष्मः C₄₅, लक्ष्या K₄₁^(paper) • समृद्धिर्ध° C₉₄C₄₅K₈₂
 K₄₁^(paper); समृद्धिर्ध° M 7a °दानात् C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); °दाता M 7b लोकमाप्नोति
 C₉₄C₄₅K₈₂M; लोक प्राप्नोति K₄₁^(paper) • सुरे° C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); स्वरे° M 7c भुक्त्वा
 भोगान्च्युत C₉₄C₄₅K₈₂; स भुक्तभोगां च्युत M, भुक्त्वा भोगान्च्युत K₄₁^(paper) 7d लभेद्वै
 C₉₄K₄₁^(paper); लभेद्वै C₄₅, भवेद्वै K₈₂, भवेतद् M 8a तिल° C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); तिलः
 M 8b केशवस्य C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); वासवेभ्यः M 8c °गतस्तु C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper);
 °गतस्य M

चिह्नं लभेदक्षयमर्थलाभम् ॥१८:८॥

गवां सुरूपां विधिवद्विजानां
दत्त्वा च गोलोकमवाप्नुवन्ति ।
कल्पावसाने समुपेत्य मर्त्ये
चिह्नं गवाढ्यं शतगोयुतं च ॥१८:९॥

स्वर्गं गतानां पुरुषस्य चिह्नं
धनाढ्यता श्री सुखभोगलाभम् ।
आयुर्यशोरूपकलत्रपुत्रं
सम्पद्विभूतिकुलकीर्तिमर्थम् ॥१८:१०॥

[निरयागतानां चिह्नानि]

दानाष्टकं चोत्तम कीर्तितं ते
चिह्नं च लोकं च समासतो मे ।
शृणोतु देवी निरयागतानां
चिह्नं च कर्म च विपाकतां च ॥१८:११॥

हत्वा च विप्रं मनसा च वाचा
स याति पारं निरयस्य घोरम् ।
अशीतिकल्पं निरये क्रमेण
भुक्त्वा पुनस्तिर्य शतायुतानाम् ॥१८:१२॥

जायन्ति ते मानुष हीनविद्याः

8d लभेद° C₉₄C₄₅K₄₁^(paper); भवेद° K₈₂, नृणाञ्चो M 9a गवां सुरूपां K₄₁^(paper); गवां
स्वरूपां C₉₄K₈₂, गवां स्वरूपं C₄₅, गवा सुरूपा M 9b च C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); स M
9c समुपेत्य मर्त्ये C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); पुनः मर्त्यलोके M 9d चिह्नं C₉₄C₄₅K₈₂M; चिह्नं
K₄₁^(paper) 10a स्वर्गं गतानां C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); स्वर्गागतानां M 10b ंढ्यता C₉₄C₄₅K₈₂
K₄₁^(paper); ंढ्यतां M 10c ंर्यशो° C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); ंर्यषे° M 10d ंमर्थम् C₉₄C₄₅K₈₂
K₄₁^(paper); ंमत्वम् M 11a चोत्तम C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); चोत्तम M • कीर्तितं ते em.; कीर्तनं
ते C₉₄K₈₂, कीर्तितन्ते C₄₅, कीर्तितो यम् M, कीर्तिनन्ते K₄₁^(paper) 11b चिह्नं च C₉₄C₄₅K₈₂
K₄₁^(paper); चिह्नं स M • समासतो C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); समागतो M 11c शृणोतु देवी
C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); शृण्वन्तु देवो M 11d चिह्नं च C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); चिह्नं स्व° M
• विपाकतां च C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); विपाकतानाम् M 12a विप्रं C₉₄C₄₅K₈₂; विप्र M
K₄₁^(paper) 12b C₉₄C₄₅K₈₂; स याति पारं निरयं सुघोरम् M, स याति पारं निरयश्च घोरम्
K₄₁^(paper) 12c निरये C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); निरयः M 12d पुनस्तिर्य C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper);
पुनः तिर्य M 13a ंविद्याः C₄₅M; ंविद्या C₉₄K₈₂K₄₁^(paper)

प्रत्यन्तवासाः कुलवित्तीनाः ।
 नित्यं च तस्याक्षयरोगपीडा
 इदं तु चिह्नं द्विजजीवहर्तुः ॥१८:१३॥
 पीत्वा च मद्यं द्विज कामतो वा
 आघ्राति गन्धं स्वमनीषिकेण ।
 स याति घोरं नरकमसह्यं
 यावच्च कल्पं दश अत्र भुक्त्वा ॥१८:१४॥
 तिर्यं च सर्वमनुभूय दुःखं
 स कष्टकष्टेन मनुष्यजन्म ।
 चण्डालशौनश्चपचत्वमेति
 श्यामं च तालु भवतीह चिह्नम् ॥१८:१५॥
 निन्दन्ति ये वेद सभूय जिह्वा
 यः कूटसाक्षी स च खल्वलान्धौ ।
 सुहृद्ब्रथा मृत्युशतं हि गर्भे
 गर्हाशनोच्छिष्टभुजो भवन्ति ॥१८:१६॥

16 cf. Manu II.57: ब्रह्मोज्झता वेदनिन्दा कूटसाक्ष्यं सुहृद्ब्रथः । गर्हितानाद्ययोर्यज्जिः सुरापान-
 समानि षट् ॥

16c E resumes here with महो (for मृत्यु; about two folio sides seems to be missing).

13b °वासाः C₉₄C₄₅K₄₁^(paper); °वासा K₈₂, °वासी M • हीनाः C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); °हीना
 M 13d इदं तु चिह्नं C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); चिह्नं मे त M 14a मद्यं C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper);
 मद्य M • द्विज K₈₂M; द्विजः C₉₄C₄₅K₄₁^(paper) (unmetr.) • वा C₉₄C₄₅K₈₂M; वे K₄₁^(paper)
 14b आघ्राति C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); माघ्राति M • °मनीषिकेण C₉₄C₄₅K₈₂; °मनीषिकेन
 M, °मनीषिकेण K₄₁^(paper) 14c C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); स याति घोरा नरकमसह्यं M
 14d कल्पं दश अत्र C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); कल्पा दशमन्त्र M 15a सर्वमनुभूय दुःखं C₉₄C₄₅
 K₄₁^(paper); सर्वमनुभूय दुःख K₈₂, सर्व मनुभूय दुःखा M 15b कष्टकष्टेन C₉₄K₈₂K₄₁^(paper);
 कष्टकष्टेन C₄₅, कष्टकष्टेन M • °जन्म C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); °जन्मम् M 15c चण्डाल°
 C₉₄C₄₅K₈₂; चाण्डाल° MK₄₁^(paper) • °त्वमेति C₉₄K₈₂MK₄₁^(paper); °त्वमे C₄₅ 15d श्यामं
 C₉₄C₄₅K₈₂M; श्यामः K₄₁^(paper) • भवतीह C₉₄C₄₅K₈₂M; भवतीति ह K₄₁^(paper) • चिह्नम्
 C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); चिह्नं M 16a C₉₄K₈₂K₄₁^(paper); निन्दन्ति ये वेद सभूय जिह्वा C₄₅,
 निन्दन्ति ये वेद सखपजिह्वा K₁₀, निन्दन्ति ये वेद शस्त्राय जिह्वा K₇, निन्दन्ति यो वेद स
 भूय जिह्वा M 16b यः कूटसाक्षी C₉₄K₈₂K₄₁^(paper); यः कूटसाक्ष C₄₅, यो कूटसाक्षी M •
 खल्वलान्धौ C₉₄C₄₅K₈₂K₄₁^(paper); खल्वलान्धौ M 16c मृत्यु° C₉₄C₄₅K₈₂MK₄₁^(paper); महो°
 E 16d गर्हा° C₉₄C₄₅K₈₂E; गर्भा° M • भवन्ति C₉₄C₄₅K₈₂M; भवन्ति भुङ्क्ता महदुःख E

स्तैन्यं तु यः कुर्वति पापसत्त्वं
ते पापदोषान्नरकं व्रजन्ति ।
मन्वन्तरादीन्यनुभूय दुःखं
पुनश्च तिर्यं शतशोऽनुभूयात् ॥१८:१७॥

मानुष्यजन्मेषु च दुःखभागी
स्तेनत्वमायाति पुनश्च मूढः ।
सुवर्णचोरी कुनखत्व चिह्नम्
विशीर्णगात्रो रजतापहारी ॥१८:१८॥

ताम्रापहारी स्फुटिताग्रपाणिर्
लोहापहारी भुजछेद चिह्नम् ।
कांसापहारी करभग्न चिह्नं
हत्वा च रीति-त्रपु-सीसकानाम् ॥१८:१९॥

नासोष्ठकर्णश्रवणस्य छेदश्च
चिह्नं नृणां वस्त्रहरः कुचैलः ।
धान्यापहारी भवत्यङ्गहीनो
दीपापहारी भवत्यन्ध चिह्नम् ॥१८:२०॥

निर्वापहा काण भवेत चिह्नं

17a स्तैन्यं तु corr.; स्तैन्यस्तु C₉₄K₈₂, न्यस्तु C₄₅, स्तैन्यञ्च M, दैत्यस्तु E • यः C₄₅ME; ये C₉₄^{pc}K₈₂, यैः C₉₄^{ac} • सत्त्वम् C₄₅K₈₂ME; सत्त्वन् C₉₄ **17b** ते C₄₅K₈₂E; — C₉₄, स M • °दोषान्नं C₉₄K₈₂E; °दोषा नं C₄₅M • व्रजन्ति C₉₄C₄₅K₈₂E; प्रयान्ति M **17c** न्तरादीन्यं C₉₄C₄₅K₈₂E; न्तराद्धीमं M **17d** तिर्यं शं C₉₄C₄₅K₈₂; तिर्यं सं M, तिर्यक्शं E • अनुभूयात् C₉₄C₄₅K₈₂E; अनुभूत्वा M **18a** मानुष्यं C₉₄C₄₅E; मनुष्यं K₈₂M **18b** C₉₄C₄₅K₈₂; स्तोयुत्वमायाति पुनश्च मूढाः M, स्तेनेऽयम आयाति पुनश्च मूढाः E **18c** °चोरी C₉₄; °चौः C₄₅, °चौरी K₈₂M, °चौर E • कुनखत्व चिह्नम् C₉₄K₈₂E; कुनखत्व चिह्नं C₄₅, कुनत्व चिह्नं M^{ac}, कुनक्षत्व चिह्नं M^{pc} **18d** विशीर्णं C₉₄K₈₂E; विस्तीर्णं C₄₅ • °गात्रो C₉₄C₄₅K₈₂E; °सूत्रं M **19a** ताम्रापहारी C₉₄C₄₅K₈₂; ताम्रापहारी M, ताम्रापहारि E • स्फुटितां C₉₄C₄₅K₈₂, स्फुटितां E • °पाणिर् C₉₄C₄₅K₈₂; °पाणि M, °पाणीर् E **19b** लोहापहारी C₄₅K₈₂ME; लोह---हारी C₉₄ • चिह्नम् C₉₄C₄₅K₈₂E; चिह्नम् M **19c** करं C₉₄C₄₅K₈₂ME; कं C₉₄^{ac} • चिह्नं C₉₄C₄₅K₈₂E; चिह्नम् M^{pc}, हम् M^{ac} **19d** हत्वा च रीतिं C₉₄E; हत्वापचारीति C₄₅, हत्वा च रीतिं K₈₂, हत्वा च रीतिं M **20a** नासो C₉₄C₄₅K₈₂M; नासौ E **20b** चिह्नं C₉₄C₄₅K₈₂E; चिह्नं M • °हरः C₉₄C₄₅K₈₂M; °हरं E • कुचैलः C₉₄C₄₅K₈₂M; कुचेलः E **20c** भवत्यङ्गं corr.; भवदेङ्गं C₉₄, भवत्यङ्गं C₄₅, भवतेङ्गं K₈₂M, भवत्येङ्गं E **20d** दीपां C₉₄C₄₅K₈₂M; दीपो E • भवत्यन्ध E; भवतेन्ध C₉₄C₄₅K₈₂M **21a** चिह्नं C₉₄K₈₂E; चिह्नं C₄₅, चिह्नं M

यः स्त्रीं हरेत्सो ऽपि जितः स्त्रिया स्यात् ।
 सस्यापहारी भवते ऽन्नहीनो
 हत्वायुधमस्त्रहतत्वं चिह्नम् ॥१८:२१॥

अन्नापहारी परदत्तभोक्ता
 हत्वा तु गावः स भवेदरिद्रः ।
 हरिं हरेत्तद्धरिणा दहन्ति
 हत्वा तु मेषान् अजगर्दभं वा ॥१८:२२॥

स भारभृज्जीव्यमुदाहरन्ति
 रत्नापहारी अनपत्यता च ।
 छत्रापहारी अपवित्रता च
 हत्वा च बीजं स भवेदबीजः ॥१८:२३॥

गोधूमशालियवमुद्रमाषान्
 हत्वा मसूरं विलयं व्रजन्ति ।
 कामातुरो मातर मातृपुत्रीं
 मातृस्वसां गच्छति मातुलानीम् ॥१८:२४॥

राजाङ्गनां पुत्रसुतां सुषां च
 प्रव्राजिनीं ब्राह्मणीमन्त्यजां च ।
 अजाश्वमेषं सुरभीसुतां च
 यत्कामयेत्तेषु विमूढचेताः ॥१८:२५॥

स याति कृच्छ्रं नरकं सुघोरं

✧

21 cf. Mitākṣara ad Yājñavalkya 3.216cd: ... न्यासापहारी च काणः, स्त्रीपण्योपजीवी षण्ढः, कौमारदारत्यागी दुर्भगः... 23b cf. Mitākṣara ad Yājñavalkya 3.216cd: ... गौतमो ऽपि क्वचिद्विशेषमाह । ... न्यासापहार्यनपत्यः, रत्नापहार्यत्यन्तदरिद्रः...

✧

21b corr.; यः स्त्री हरेत्सो ऽपि जितस्त्रिया स्यात् C₉₄, यः स्त्री हरे सो ऽपि जितः स्त्रियायात् C₄₅, यः स्त्री हरेत्सो ऽपि जित स्त्रिया स्यात् K₈₂, यः स्त्री हरे स्त्रीभिः जिता भवन्ति M, यः स्त्री हरेत्सो ऽपि जितः स्त्रिया स्यात् E 21c °हीनो C₉₄K₈₂ME; °हीवः C₄₅ 21d °युधमस्त्र° C₉₄C₄₅K₈₂M; °युधयन्त्र E 22b भवेदरिद्रः C₉₄C₄₅K₈₂E; भवे दरिद्रः M 22c हरिं हरेत्तद्धरिणा C₉₄C₄₅K₈₂; हरिभवे त हरिणा M, हरिहरेत्तद्धरिणा E 22d C₉₄C₄₅; हत्वा च मेषानजगर्दभश्च K₈₂, हत्वा च मेषामजगर्दभश्च M, हत्वा तु मेषानजगर्दभश्च E 23a °ज्जीव्य° C₉₄C₄₅K₈₂; °जीव° E°jjivā° M 23b अनपत्यता C₄₅K₈₂ME; ---त्यता C₉₄ 23c अपवित्रता C₄₅E; अपरित्रता C₉₄K₈₂M 23d C₉₄K₈₂ME; हत्वा नृजीवः स भवेदजीवः C₄₅ 24c °पुत्री K₈₂; °पुत्री E 24d मातुलानीम् E; मातुलानी K₈₂ 25b °व्राजिनीं E; °व्राजिनी K₈₂ 25c °मेषं K₈₂; °मेष° E • °सुतां च corr.; °सुतं च K₈₂; °sutāśca E 25d °चेताः K₈₂; °चेतः E

स वर्षकोटीशतशो भ्रमित्वा ।
 तीर्यञ् च भूयः शतशो व्यतीत्य
 कष्टेन वै जायति मानुषत्वम् ॥१८:२६॥
 हीनाङ्गता दीनशरीरताश्च
 यो मातृगामी स भवेदलिङ्गः ।
 मातृस्वसातल्पगवानलिङ्गा
 लिङ्गापरोधः सुतपुत्रिकामः ॥१८:२७॥
 स्त्रुषां च यः सेवति रक्तम् एही
 दौः चर्मताश्च द्विजसुन्दरीषु ।
 राजाङ्गनायासु च लिङ्गच्छेदः
 प्रव्राजिनी कामुकमूत्रकृच्छ्रम् ॥१८:२८॥
 सव्याधिलिङ्ग लभतेन्तय् अजासु
 विलीनलिङ्गः पशुयोनिगामी ।
 जायन्ति ते मूषिक धान्यचौरी
 क्षीरं हरेद्वायसतां प्रयाति ॥१८:२९॥
 हंसापहारी स भवेन्निहंसः
 श्वानत्वमायाति रसापहारी ।
 हत्वा च सूचीन्तु भवेत्स दंशः
 हत्वा तु सर्पिर्वृषतां प्रयाति ॥१८:३०॥
 मांसं तु हत्वा स भवेत् गृध्रस्
 तैलापहारी खगतां प्रयाति ।
 गुडं च हत्वा गुडिका भवन्ति
 शाकापहारी स भवेन्मयूरम् ॥१८:३१॥
 हत्वा पशुं पङ्कुरजायतेहः
 चित्रत्वमायाति सुवस्त्रहारी ।
 हत्वा दुकूलं स च सारसत्वं
 क्षौमं च हत्वा स च दुर्बलत्वम् ॥१८:३२॥
 ऊर्नानि वस्त्राण्यपहत्य मेषः
 छुछुन्दरी जायति गन्धहारी ।

28b C₀₂ resumes here in f. 306r with चर्मताश्च द्विजसुन्दरीषु

27c °वात° K₈₂; °वान° E 27d लिङ्गापरोधः K₈₂; लिङ्गेपरोधः E

ब्रह्मस्वमल्पमपहत्य भोक्ता
स गृध्र उच्छिष्टभुजो भवन्ति ॥१८:३३॥

पादेन यः स्पर्शयते द्विजाङ्घ्रिं
तच्छीतरक्तं चरणौ भवेत ।
पादेन यः स्पर्शयते च गावः
स पादरोगान्विविधांल्लभेत ॥१८:३४॥

यो मातरः ताडयते पादेन
पादे तदीये कृमयः पतन्ति ।
पादात्पृशेद्यः पितरं दुरात्मा
सूनोन्नपादः स भवेत्परत्र ॥१८:३५॥

पदात्पृशेत्तोयमनादरेण
सश्लीपदीपादयुगे भवेत ।
पादेन यः स्पर्शयते हुताशं
स चाग्निपादः सततं भवेत ॥१८:३६॥

पादेन यश्चार्यमुपस्मृशेत्
स पादच्छेदं बहुशो लभेत ।
ग्रन्थापहारी स भवेत् मूकः
दुर्गन्धवक्त्रः परिछिद्रवादी ॥१८:३७॥

पैशुन्यवादी स च पूतिनासाम्
अनम्रवक्त्रस्त्वनृतापवादी ।
पारुष्यवक्ता मुखपाकरागी
असत्प्रलापी स च दन्तरोगः ॥१८:३८॥

स्तीक्ष्णप्रदायी स च वक्रनास
सम्भिन्नवक्ता स च कण्ठरोगी ।
क्रुद्धेक्षणः पश्यति यस्तु विप्रं
तीव्राक्षिरोगी स तु जायते हि ॥१८:३९॥

प्रद्वेषयालोकयते ऽतिथीन्य
उत्पादिताक्षिस्स भवेत्परत्र ।
वैरूप्य चक्षुस्त्वतिसूक्ष्मचक्षुः
स जायते केकरपिङ्गयक्षुः ॥१८:४०॥

गर्ताक्षिकादीनि विपाण्डुराणि
नेत्रामयान्येव च पापदोषात् ।

शृण्वन्ति ये पापकथां प्रशस्तां
तां कर्णसर्पिः परिपीडियेत ॥१८:४१॥

शृण्वन्ति निन्दां हरिशर्वयोर्यः
स कर्णशूलेन तु जीवती वा ।
मातापितृणां शृणुते ऽपवादः
स कर्णसाफेन विनाशमेति ॥१८:४२॥

शृणोति निन्दां गुरुविप्रजा यः
स कर्णपूयं स्रवते सरक्तम् ।
विरूप्यदारिद्र्यकुलाधमेषु
अनिष्टकर्मभृतिजीवनाश्च ॥१८:४३॥

अकीर्तनं दर्शनवर्जनं च
श्वापाकतो श्वादिषु जायते सः ।
एतानि चिह्नं निरयागतानां
मानुष्यलोके कुकृतस्य दृष्टम् ।
समासतः कीर्तित एव देवि
यथैव मुक्तिस्त्विह कर्मभङ्गः ॥१८:४४॥

मातापित्रोघतो यासुतदुहितृवहा भ्रातृगम्भीरवेगा
भार्यावर्ता विवर्ता कुटिलगतिवधुर्बान्धवोर्मितरङ्गा ।
कामक्रोधोभकूला करिमकरझषा ग्राहकामा भयन्ते
मृत्योराख्याणवे ऽस्मिन्न शरणविवशाकालदृष्टो प्रयाति ॥१८:४५॥

नित्यं येन विना न याति दिवसं पञ्चत्वमापद्यते
त्यक्त्वा देह वनान्तरेषु विषमे श्वानश्रिगालाकुले ।
बन्धुः सर्वनिवर्तते गतदया धर्मेक तत्र स्थितः
तस्माद्धर्मपरो न चान्यः सुहृदः सेवेत्परत्रार्थिनः ॥१८:४६॥

॥ इति वृषसारसंग्रहे पूर्वकर्मविपाकचिह्नाष्टादशोऽध्यायः॥

